

Verktyg för riskbedömning

Syftet med detta verktyg är att hjälpa upphandlande enheter att identifiera till vilka upphandlingar och avtal man ska lägga till krav eller skyldigheter för att bekämpa arbetsrelaterat utnyttjande. Riskbedömning är det första steget i aktsamhetsprincipen. Syftet är att säkerställa att organisationer som genomför offentlig upphandling inte blir delaktiga i leverantörens eller dess underleverantörs verksamhet vars avsikt är arbetsrelaterat utnyttjande. En lyckad riskbedömning förutsätter information om leveranskedjor, förståelse av de faktorer som utsätter arbetstagare för utnyttjande samt förmågan att identifiera utsatta personer som arbetar i företagets underleveranskedjor.

Checklistan för riskbedömning (finns på nästa sida) nedan hjälper till att identifiera de upphandlingar där risken är allra högst. Ju fler påståenden på listan som stämmer, desto större är risken för att den upphandlande enheten blir involverad i bedräglig verksamhet. Riskbenägenhet förekommer emellertid även om bara ett påstående är sant.

Anteckningar

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Report Series N° 98b:

[Arbetskraftsexploatering och offentliga upphandlingar. Handbok för riskhantering i Finland](#)

- Sysselsätter den offentliga upphandlingen utländska personer/tillfällig arbetskraft med bristfälliga språkkunskaper eller som har en svag ställning på arbetsmarknaden och som inte känner till den finländska arbetsmarknaden, kollektivavtalet i branschen och/eller sina andra rättigheter?
- Sysselsätter den offentliga upphandlingen utländska personer/tillfällig arbetskraft som arbetar via utländska eller finländska bemanningsföretag eller en lång underleveranskedja från arbetskraftsintensiva branscher med låg utbildnings- och lönenivå?
- Sysselsätter den offentliga upphandlingen lättföretagare eller självständiga yrkesutövare som arbetar genom olika faktureringsföretag och befinner sig i en utsatt ställning eller som har en svag förhandlingsposition på arbetsmarknaden?
- Föreligger det i upphandlingen oklarheter om vem som är den verkliga arbetsgivaren för de arbetstagare som sysselsätts via upphandlingen, eller vilka arbetsvillkor som gäller, eller om arbetstagarna är i anställningsförhållanden eller är företagare?
- Har man i en viss typ av upphandlingar eller i fråga om vissa leverantörer eller deras underleverans upprepade gånger upptäckt brister (till exempel brister i löneutbetalningen, iakttagandet av avtalade arbetstider, inlämningen av utredningar enligt beställaransvarslagen eller deras innehåll eller säkerställandet av utländska arbetstagares rätt att arbeta)?
- Har man i vissa branscher i konkurrensutställningen systematiskt observerat stora skillnader mellan anbudspriser eller ovanligt billiga anbud?
- Genomförs arbetet i upphandlingsavtalen av utländska personer/tillfälligt anställda personer som inte är direkt synliga för den övriga personalen eftersom arbetet genomförs utanför officiella arbetstider eller på en avlägsen plats?
- Skaffas tjänster från andra branscher, där det till exempel enligt medier, studier, medborgarorganisationers rapporter eller andra aktörer har förekommit svartarbete, lönedumping, arbetsrelaterat utnyttjande eller människohandel?